

מתווה הנחייה ליצירת מפת קטבים

• מהם קטבים?

- הנחות יסוד ועמדות שונות, כמו גם אי-הסכמות עקרוניות אודות כללים או פרקטיקות בצוות בית הספר.
- השימוש בכלי נועד לאפשר שיח אנליטי, נקי עד כמה שאפשר מרגשות, לטובת שרטוט גבולות חוסר ההסכמה, בירור עמדות ויצירת שפה משותפת בקרב אנשי הצוות. חשוב להדגיש: המפגש אינו מיועד לקבלת החלטה.
- לאחר מפגש של 'ניהול קטבים', המנהיג החינוכי יוכל לחשוב באופן מושכל יותר על קבלת ההחלטה.
- המטרה אינה לתכנן פעולה. אפשר שהסכמה על פעולה לשיפור תנבע מתוך הדיון.
- הכלי אינו מיועד לעבודה אישית ולבירור פנימי של מנהיג חינוכי אודות סוגיה בחיי בית הספר, אלא לנהל עמדות מקוטבות בתוך אנשי הצוות. אפשר להיעזר בכלי גם אם המנהיג החינוכי מחזיק באחד הקטבים.
- מוודאים שהדמויות בצוות המחזיקות את העמדות הקוטביות הוזמנו למפגש.

Garmston, R, Wellman, B. (2009). The Adaptive School: A Sourcebook for Developing Collaborative Groups. Christopher-Gordon Pub. Appendix M, pp. 317 - 322.

שליבים	תיאור השליבים	הערות למנחה
הגדרה של המתח	הקבוצה מזהה מתח מטריד ומתמשך (1) הנמצא באזור ההשפעה של המשתתפים, (2) שלא ניתן להמציא לו פתרון חד וברור, (3) וקיימת תחושת דחיפות לגבש דרך התמודדות עמו.	<ul style="list-style-type: none"> • הציפייה היא שיבחר מתח הקיים בתוך הקבוצה ועלול לקטב את חברי הקבוצה. • אפשר להתחיל את הדיון מסיטואציה קונקרטיית הממחישה את הקטבים.
הכללים לחקירת המתח	מזמנים שיח המאפשר עד כמה שניתן 'תיאור אובייקטיבי' של הקטבים במתח. שיח דיאלוגי ונורמות מקדמות שיתוף פעולה מהותיים לקיומו של השיח החקרני. יש לפעול בהתאם להנחה שכל הרעיונות שיעלו חשובים וראויים.	<p>במהלך השיח על המתחים, המנחה יעשה שימוש בכלי של "המשהגה" ו"הפשטה לעקרונות" ביחס לטענות והאמירות של המשתתפים. דהיינו, המנחה חוזר במילים אחרות על האמירה או הטענה של הדובר (פראפראזה) ומכוון את השיח לדיון עקרוני. המשהגה והפשטה יסייעו למשתתפים לנתק בין הדובר ובין תוכן הדברים ויאפשרו להתבונן ביתר אובייקטיביות על היתרונות והחסרונות בכל עמדה מהקטבים. אפשר שהמושגים והעקרונות המופשטים שיציע המנחה ישמשו בהמשך לניסוח הקטבים.</p>

שאלים	תיאור השלבים	הערות למנחה
<p>הסכמה על ניסוח הקטבים</p>	<p>הקטבים ינוסחו כמושגים עקרוניים, במילים אובייקטיביות עד כמה שניתן ולאחר קבלת הסכמה של כלל חברי הקבוצה.</p>	<p>משתתף עלול לגלות התנגדות לניסוח הקטבים מפאת הטענה שהוא עצמו או כל אחד מהצוות מחזיק את שני הקטבים ובסופו של יום מתנהלים על הציר בין שני הקטבים בדרך האמצע, 'גם וגם'. כעת המשימה היא לברר בשיח משותף שכל אחד מהמשתתפים עוצר בנקודה אחרת על הציר.</p>
<p>סיעור מוחות ומילוי הרבעים</p>	<p>המטרה היא לכתוב לפחות ארבעה היגדים בכל רביע. אוספים את הרעיונות של המשתתפים ללא שיפוטיות, ביקורת או שאלות.</p>	<p>משתתף מציע את היתרון שהוא רואה בקוטב שהוא תומך בו, ומתקיים שיח עם הצד שכנגד להסכים על ניסוח היתרון. כך גם ביחס לניסוח החסרונות.</p>
<p>חשיפת התפיסות והנחות היסוד</p>	<p>גם לאחר שהקבוצה סיימה למפות את הקטבים הצוות עדיין חלוק בעמדותיו. כעת נשאל: מה הן התפיסות והנחות היסוד שבבסיס הבחירה בקטבים השונים?</p>	<p>קיימים יתרונות וחסרונות בכל צד, מדוע אנו מקוטבים ונוקטים בסוף הדיון בעמדה שונה?</p>
<p>השיח לאחר השלמת שרטוט מפת הקטבים</p>	<p>הנה כמה שאלות חקרניות נוספות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • בהינתן שאנו מעוניינים להרוויח את היתרונות של שני הקטבים, כיצד נפעל? • כאשר אנו מתבוננים על התהליך הקבוצתי והחשיבה המשותפת, מה אנו לומדים מכך? אילו תובנות עולות לכם? • מה היתרונות של תהליך המיפוי המשותף בקבוצה? 	